

1
на
В една прочута стенопис от "Параклиса на Испанците" в черквата "Санта Мария Новела" в Флоренция, двете върховни власти на земята: папата и императорът, изглеждат сговорни и единомислени, заобиколени от цялото величие на своето достойнство; от страни на понтифекса стоят кардинали, епископи, ^игумени; от страни на императора - крале, барони, рицари; а в краката им християнското стадо спокойно почива. Това величествено изображение от средата на XIV век представлява тогавашния идеален ред на човешкото общество; ^{о да се} ~~ама все пак~~, за този, който размишлява върху историята на това ^{време} ~~век~~, то не е вярно огледало на действителните условия ^{за} живота през XIV век, а само спомен от миналото, което все още блести в душата на хората. Това е строгата поезия на един залязващ идеал, а не прославата на една действителност, която изявява чрез себе си човешката съвест. Тъкмо през XIV век, когато в Италия започна нов период на интелектуален живот, двете върховни институции на Средните векове започнаха да губят от своята сила: Бонифаций VIII е последният от великите папи, а Хенрих VII последният от великите императори.

Опитът на Бонифаций да възобнови всесветското върховенство на Папството завършва, късо време след блескавото отпразднуване на папския юбилей, с оскърблението в Ани, а политическата дейност на Черквата, жалка и нищожна, ^{се прекъсва от} ~~и~~ Авиньонското робство, което за Данте представлява едно чудовищно изразждане и безчестно унижение: френската монархия вече си служи с ~~и~~ папството за своите светски интереси. По-късно ще дойде да смути духовете и схизмата, която ще завлече духовния авторитет на папата в партийни ~~и~~ съперничества и бурни разпри.

Но и самата империя, повалена веднъж чрез падането на Хохенщауфените, не можа да се издигне вече чрез почина на високоблагородния Хенрих, който след като бе дошел да донесе мир, се видя принуден да воюва с бунтовните италиански градове, за които почитта към едно велико име не бе вече никаква задръжка: и за тоя си почин той даде живота си. А императорското достойнство бе паднало вече толкова низко, че Цезарите, слезли през Алпите в Италия, повече приличаха на авантюристи и мошеници, отколкото на убедени защитници на своите права. Затова италианците, дори и когато бяха предани на тази институция, не можеха да не си спомнят, отвратени, Дантевите нападки срещу Албрехт Немски, а Антонио да Ферара дори ще поиска да "изличи от хартията" името на "непризнателния, подъл и скъперник" Карл Боемски, за да го замени с друго.

Новия живот трябва да дири отсега в цветущите Общини, които кипят от трескава дейност, водени от прозорливи дарования, богати средища на търговия и култура, с пълно съзнание за своята извоювана автономия; тяхното развитие се насочва към преобразуването им дори в Синьории, каквито се вече утвърждават в Северна Италия, а се очертават и в уредбата на тосканските общини.